

škem kakih 60 katoličanov. V 16. stoletju je namreč grozoviti razbrzdanec, kralj Henrik VIII., ki je 6 žen zaporedoma vzel, ker so nekatere umrle, nekatere je pa sam pokončal, katol. cerkev na Angleškem zmajal, ker se je bil z rimskim papežem Klemenom VII. sprl, ki niso mogli dovoliti, da bi se kralj prve žene ločil in drugo vzel. Zoper vso pravico je pa razbrzdani kralj samovoljno to storil, in odtihdob strašno divjal proti katoličanom in protestantom, ki niso bili s kraljem zadovoljni. Dokler še ni bil zdivjal, spisal je sam v obrambo 7 sv. zakramentov proti Luterju knigo, za kar je bil celo od papeža Leona X. pohvaljen. — Potrdila se je tudi pri tem kralju resnica, da je nesramnost najhujša sovražnica sv. veri! Pokončevanje kat. cerkve je trpelo tudi za njegovih naslednikov. — Leta 1851 se je število katoličanov že pomnožilo do 500.000; leta 1842 jih je že bilo 2.500.000; leta 1865 pa 3.380.000. Od tega časa rase število katoličanov od dné do dné. V gosposki zbornici je 33 kat. zastopnikov, v zbornici poslancev pa 37. V tajnem svetovanstvu kraljičinem jih je 6 katoličanov. Kraljica je pravična tudi katoličanom, kolikor namreč zamore, kajti vlada tam parlament, drž. zbor, še bolj kot pri nas.

Ravno se snuje katoliško vseučilišče in druga višja šola za katoličane. — Mnogo plemenitašev se je že spreobrnilo; nedavno je pa protestante (angličane), kakor tudi vse brezvece silno osupnila spreobrnitev vojvode Ripona, ki je še le 45 let star in je bil veliki mojster ali glavar angleških framasonov. Bil je že v 36. letu svojega življenja (1863) vojni minister. Mož je silno bogat in po vsej deželi čislán, toraj so frajmavrerji prav muhasto špekulirali, volilši si ga za svojega glavarja. — In ta mož postane zdaj, ko se sovraštvo in preganjanje kat. cerkve razglaša kot „boj za omiko“, — iz glavarja frajmavrerjev veren katoličan! — Umemo, da brezverci zaradi tega do sape ne pridejo. Mi pa recimo hvaležnega srca: Čudna so Tvoja pota, o Gospod, ozri se tudi milostljivo na katoliško cerkev v avstrijskih pokrajinah!

Katoličani v Ameriki. Nedavno je preč. nadškof Closky v stolnici sv. Patrika v Novem Yorku v svojem govoru naslednji razgled katoličanstva v Ameriki podal: Pred 200 leti je v Kanadi in zedinjenih državah bilo 200 katoličanov. Pred 100 leti bilo je kakih 2000 katoličanov z enim škofom. V zedinjenih državah je bil l. 1790. postavljen prvi škof; tudi v naslednjih 10 letih je bil tukaj in v Kanadi le eden škof. Do leta 1842. je bilo že v Kanadi 9 škofov, 16 pa v zedinjenih državah. — Zdaj jih je samo v Kanadi 26 in v zedinjenih državah 66 škofov. Brazilija, Mehikansko in druge države niso tu vštete.

Pri šolskih sestrah v Mariboru je položilo na praznik sladkega imena Marijinega 16 sester redovne obljube v roke mil. kneza in škofa. — Za celo življenje je napravilo obljube 6 sester: Jožefa Šigert iz Kapel pri Radgoni, — Alojzija Vrbek in Antonija Beranič iz spodnje Poljskave. — Frančiška Sedlar iz š. Pavla pri Preboldu, — Jakoba Paven iz Slivnice, — Joana Hausknecht in Neža Gšnel iz Tirolskega, — Elizabeta Koren iz š. Petra pod sv. gorami. — Prve začasne obljube na tri leta je napravilo 10 novincinj: Leopoldina Fluher iz spodnje š. Kungerte, — Mihaela Plohl iz š. Tomaža, — Dominika Golé iz š. Lenarta v sl. gor., — Evgenija Hofer iz Tirolskega, — Angelina Križanič od sv. Križa pri Ljutomeru, — Bernardina Prosinjak iz š. Petra pri Radgoni, — Hortulana Domajngo iz Kapel pri Radgoni, — Teodozija Zölinger iz štaj. Wolfberga, — Apolonija Vrbnjak iz š. Jurja na Šavnici.

Po tem takem je v zavodu zadosti Slovenk ter smemo pričakovati, da bo tudi v deklški šoli šolskih sester v Mariboru slovenščina one pravice zadobila, ktere jej gredo po postavi in po umni pedagogiki. Že zdaj se pa naj skrbi za to, da se deca sloven. starišev vsaj v krščanskem nauku ne bode z nemščino natezala, kajti je za nabožno življenje v poznejših letih velik kvar, če pridejo dekleta domu, pa ne znajo ne slovenski moliti, ne tehniških slov. besed v kršč. nauku.

Duhovne vaje (eksercije) bile so v semeniški cerkvi v Mariboru od 21—25 t. m. Udeležilo se jih je 76 duhovnikov. Vodja bil je eksercijam č. o. Lempl, iz Jezusove družbe pri sv. Andreju na Koroškem.

Bogoslovcev sprejetih je letos v lavantinsko semenišče in bogoslovje v Mariboru sedem.

Glas srčnega milovanja. Nesi „Gospodar“ pristrčno milovanje slovenskim bratom na Goriškem, ki so zgubili enega najblajših domoljubov. Umrli je v najlepši dobi svojega življenja 18. t. m. preč. gosp. Dr. Jan. Hrast, vodja semeniški in profesor bogoslovja v Gorici, mož preblagega srca in bistre glave. — Njemu pač veljajo besede sv. Duha: „Dovršen v kratkem dopolnil je dolgotrajno dobo; nja duša bila je Bogu ljuba, zato ga je zarano vzel iz spačenosti (svetá)“.

Gospodarske stvari.

Narodno-gospodarske reči.

P. N. delničarjem banke „Slovenije“ v pojasnjenje.

Iz mnogih osebnih in pismenih vprašanj smo previdili, da p. n. delničarjem ni povsem jasen niti končni namen doplačevanja na delnice, niti

nasledek nedoplačanja. Tudi so se vsled vednega kričanja naših narodnih protivnikov pojmi in nazori o naši banki bistveno neopravičeno premenili. Zdi se nam ravno sedaj prilično, da nekoliko pojasnimo svoje stanje in da s tem navdahemo svojim sodružnikom nove nade in nov pogum. — Neutajljivo je res, da so: osnova banke, prodaja delnic, draga režija, zdatne škode po ognju in razne poskušnje banki prizadevale mnogih stroškov; res je pa tudi, da bi banka veliko na boljem stala, ako bi ji slovensko občinstvo bilo priskočilo z večjim zaupanjem in z večjim požrtvovanjem. Vsled tega je sedanjí opravični svet vpeljal ves drug, nov red v svojih opravilih, se izogiblje vsih kolikor toliko nepotrebnih stroškov, zboljšuje osnovo banke in si na moč prizadeva prejšnje škode in zgube kakor najbitreje mogoče zravovati.

Ker je pa v ta namen razun mnogega časa tudi denarja treba, se je sklepom storjenim v občenem zboru delničarjev dne 17. avgusta t. l. sklenilo doplačevanje, in vse dvombe o dobri prihodnosti banke bi se imele tembolj razpršiti, ker prejšnje zgube niso imele hujih nasledkov, nego da se kupon za mesec juli ni izplačati mogel, ker bi se sicer premijne reserve dotakniti morali.

A ravno ta rezerva mora ostati nedotakljiva, da se zavarovancem pri slučajni škodi zadostiti zamore. In to smemo konstatirati, da se je tega načela vsikdar strogo držalo, da najdejo zavarovanci popolno pokritje v rezervi blizo 100.000 gld. in da je vse, kar se nasproti tej resnici piše, grda nesramna laž. Pravoveljavno sklenjeno 15% doplačanje za daljno razvitje banke je pa tudi v brambo pravic delničarjev potrebno, ker bi delničarji sicer našo banko v nevarnost propadstva spravili in, če bi pravi čas doplačevanja prezrli, po §. 221 kupčijske postave svoje pravice do banke zgubili. Če se temu pravoveljavno sklenjenemu doplačilu le nekteri delničarji podvržejo, ostanejo le ti pravoveljavni sodružniki, in njim v korist pripadejo vse prejšnje vplačila in pravice tistih delničarjev, kateri so zamudili ali niso hoteli doplačati. Iz tega uzroka je tudi razvidno, da se banka po svojih postavnih načelih ne more pečati z nakupovanjem delnic po kateri koli ceni, ker kot banka ne more biti ob enem delničar in sodružnik. To naj bo v pojasnilo tistim, ki svoje delnice banki ponujajo v prodajo ali v doplačilo.

Ako tedaj kedo ne bo hotel zadostiti 15% doplačanju, je njegova delnica po preteklem poslednjem obroku brez vsake vrednosti. Obžalujemo, da je večina p. n. delničarjev prezirala pojasnjenja o stanju banke pri občnih zbiorih in po naših časnikih, in da se je raji dala zneveriti po protivnih dopisih. Poudarjamo tukaj, da imenje, opravilno stanje banke „Slovenije“ in celaj njeni osnova nikakor ni taka, kakor jo popisujejo iz različnih, večjidel hudobnih namenov narodni protivniki, ali zavodi enake vrste, ki se kon-

kurence bojé. Poglavitno so pa zaradi zlobnega značaja in zaradi nezmožnosti odstavljene bankini uradniki tisti, ki banko iz maščevanja zasramujejo po časnikih in njenemu kreditu škodovati skušajo ter mislijo, da morajo banko končati, ker so bili iz nje iztirani. Ne moremo zamolčati, da so isti uzroki, ki so banko napotili, Treuensteina spustiti iz službe, nas napotili, tudi od Blašketa se ločiti, in da nam ne bo treba tujih, nezanesljivih moči iskati, ker imamo Slovenci hvala Bogu še dosta bistrih glav doma. Doplačevanje se pa sicer marljivo vršuje in je v ta namen že precejšno število znamenitih delničarjev se oglasilo.

Z odličnim spoštovanjem

Ravnateljstvo „banke Slovenije“.

Kako in do kolike teže se v nekterih krajih teleta opitajo?

V mnogih krajih je prodava telet najimenitniši del prometa in zaslužka. Viša ali nižja cena prodane živine in ž njo vred večji ali manjši dobiček je v najožji zvezi z obliko, v kateri pridejo teleta na prodaj. Pri nas imajo kmetovalci navado, teleta po dva ali tri tedne pri kravi puščati in jih potem prodati. Na Angležkem, Francoskem, v Holandiji, v okolici Hamburga in nekterih pokrajinah Ruskega celó drugače in dosti razumnejše postopajo. V imenovanih deželah in okrajinah obračajo na pitanje telet prav posebno skrb in imajo pri tem pred vsem dvojni cilj pred očmi. Nekteri namerjavajo na tanko, nježno, belo mesó, drugi na jedernato in sočno in si prizadevajo veliko težo in debelost živinčet doseči.

V prvem slučaju se teleta tri tedne stara predstavijo v pitavni hlev, ki je vedno enakomerno topel in temen. Da se kolikor mogoče največja snažnost vzdrži, imajo pitavni hlevi pód iz letev zbit, da izločki brž skozi nje popadajo in se izpod njih pospravijo.

Teleta se le o mleku pitajo in sicer v vedno rastoči meri tako, da 5—6 tednov stari mleko od dveh krav dobivajo, v 8. ali 9. tednu stopajo popolne opitanosti dosežejo in potem na prodaj pridejo.

Pri drugem načinu pitanja se teleta 3 tedne stara v pitavni hlev postavljajo, v katerem so isti pogoji, ki smo jih gori povedali, le da hlev ni temen. Teleta dobivajo tukaj obilo mero mleka, vrh tega pa v raztoči meri bobove, grahove ali ječmenove moke, nekteri gospodarji še jajca pridelujejo. V 10—12 tednih je ta način pitanja dovršen. V zadnjih 14 dneh dajejo mnogi tudi dvakrat na dan teletu malo kupico žganja, v katero se je pšenična moka zamesila.

V vsakem primeru je pa dobro, teletu košček krede tako položiti, da more o vsakem času do njega in ga more nekoliko povžiti.

Na dalje imamo še pristaviti, da se razun teh dveh načinov v nekterih deželah pitanje na-

daljuje, da so teleta leta dni in še več stara. Po takem pitanju pridejo posamezna teleta do teže od 6—8 centov in njih meso je neizrečeno tanko, sočno in okusno.

Tako pitanje telet pa le ondot kaže, kjer se meso po kakovosti ali kvaliteti plačuje, tedaj blizo velikih mest. (Giza vitez Wachtler.)

„Pr. Ldw.“

Posebno vrsto pšenice (tako imenovano „Probsteier Weizen“) priporoča vsled lastne srečne poskušnje znani umni kmetovalec, g. Wokaun v Celji. Piše namreč v „Str. Ldb.“: „Prememba semen, bodi si zrnatih ali gomoljskih, je sploh koristna reč; setev pa, katero sem z gore imenovano pšenico letos poskusil, je presegla vse moje pričakovanje. Navadno se vseje na oral dobre zemlje po 2 vagana žita. Ker se pa omenjena pšenica lepo razrašča, sem na dobro obdelani pešnati ilovični zemlji 2 vagana na $1\frac{7}{8}$ orala na široko vsejal. Ko začne setev kaliti, sem že obžaloval, da nisem vsaj $1\frac{1}{2}$ vagana vsejal. Toda bilke so se jeseni in letos spomladi tako razrasle, da sem bil celó potolažen. Vrh tega je moja setev po konci ostala, v tem ko so letos vsled hudih neviht povsod žita poglela. Klasje bilo je prelepo in žetev je podala 52 vaganov čiste, brezplevelne pšenice $85\frac{1}{2}$ funt. težke od vagana, torej 26teri pridelek.“

Te pšenice stane vagan na Dunaji in v Pragi 10 gld., če se je več skupaj vzame; g. Wokaun je pa da gospodarjem, ki hočejo ž njo poskusiti, vagan po 8 gld., sicer več kot navadna pšenica stane, dobiček je pa vendar, ker ni treba toliko semena in je pridelek izvrsten.

Živinska kuga. Deželni predsednik štajerski naznanja: „Živinska kuga se je na več krajih Ogerskega v čakovskem okrožji zaladske županije prikazala. Da se zavaruje zavlačenje kužne bolezni, se deželna meja v ptujskem, ljutomerskem in ormuškem okraji zapre trgovini z vsemi v §. 2. postave za kužne bolezni od 29. jun. 1868 (števil. 118. drž. zakon.) imenovanih živali in stvari ter se postavi v Središču na postaji železniški komisija, da nadzoruje izvrševanje napovedanih naredeb.“

Živali ali stvari, ki se po katerem koli drugem potu pripeljajo, so zapadle ter se porabijo na korist državnej blagajnici.

Kdor prestope proti tem predpisom naznani, dobi nagrade do 20 gld., oziroma od 5—10 gld. za vsako zapadlo žival, in kdor naznani utajeno kužno bolezen pri živini v deželi, dobi 50 gld. nagrade iz ces. kase. —

Tako morate sosednji deželi: štajerska in kranjska trpeti zavolj čudne vnemarnosti ogerske vlade, ki ne pride do tega, da vpelje enako postavo proti živinski kugi, kakor jo imamo takraj Litave že od leta 1868. — Ko bi vsaj deželni

zbor zagrebški rajši mislil na poštene in uboge kmetovalce v okuženih krajih ter jih nadloge rešil, kakor da sklepa postave, po katerih se na hudo delnike v zaporih tako milostljivo ozira! Strinjamo se popolnoma s „klicem“ v „Novicah“: „Slavni deželni zbor v Zagrebu! povzdigni svoj glas, da te sliši Magjar v Buda-Pešti in pride tvoji deželi (s postavo) na pomoč!“

Štajerski dež. zbor.

I. Seja 15. sept. 1874. Po svečani sv. meši v kapeli deželne hiše, ki so jo služili preč. knezoškof sekovski, pri kateri pa je bilo prav malo poslancev videti, se je pričelo zborovanje z navadnim ogovorom dež. glavarja in z odzdravom na svetlega cesarja. Deželni predsednik je po kratkem pozdravu predložil vladne predloge gledé časa, v katerem se ima divjačini prizanašati in gledé novega reda za mrhodree. — Po predlogu dež. odbora se volitve 4 novih poslancev potrdijo in ti storijo zaobljubo, namreč: grof Gleispach iz vel. posestva, Srečko Schmitt iz Marenberga, Kasp. Aschauer iz vel. okr. v Licenu in Ognjoslav Žnidrič z Brežic. Med poslanci bil je tudi minister bogočastja in nauka, dr. žl. Stremayr.

II. Seja dež. zbora 17. sept. 1874. Vršila se je volitev 2 zapisovalcev ter sta bila voljena grofa Gleispach in Attems; kot poverilci so bili voljeni: Allinger, Pošinger, Hammer-Purgstall in grof Attems. Proračun za l. 1875 se izroči finančnemu odboru 12 udov, v kterega so bili voljeni: Neckerman, Lohninger, Allinger, Oberranzmayer, Vošnjak, Neupauer, dr. Jož. žl. Kaiserfeld, Scholz, Syz, Schloffer, grof Platz in Reuter.

Po predlogu baron Rasta sme k sejam tega odbora vsak poslanec pristopiti. — Predlog dež. odbora, da se srenjam Kalsdorf in Fernic plačanje ostanka 2250 gld. brezobrestnega dež. posojila 5000. gld. za stavljenje mosta čez Muro prizanese, je bil sprejet.

Poročilo dež. odbora o premembi dež. reda in volilne postave, kakor tudi opravnega reda se izroči posebnemu odboru, v kterega so bili voljeni: Seidl, dr. Reebauer, Čok, Karneri, Kotulintki, Karlon in dr. Boess. Ravno tako se izroči predlog dež. odbora o premembi srenjske postave od 2. maja 1864 posebnemu odboru, v kterega so bili voljeni: dr. Mielh, Remschmit, Pairhuber, Herman, Hammer-Purgstall, Čok in marenberski Schmitt. Gledé na to, kar je te dni „Tagesp.“ — brž ko ne iz peresa enega tukaj imenovanih deželnih odbornikov (seveda ne Hermana) prinesla, se ni modre prenarodbe srenjske postave nadjati. Pisatelj namreč zagovarja polovičarsko reč, da se kazenska pravica, izvrševanje poselskega reda, pravica stavbinih dovolitev kmetskim srenjam vzame in okrajnim zastopom da, iz druge strani pa polit. gosposkam